

АМАЗОНКИ Й КОЗАКИ

«ZAXID.NET», 28.12.2021 р.

Рівність статей перед лицем загрози

Наказ Міністерства оборони про обов'язковий військовий облік не лише чоловіків, а й жінок неабияк сколихнув українське суспільство, викликавши хвилю в'їдливих коментарів і мемів, що ширилися соцмережами й сайтами. Гвалт стояв такий, ніби держава готується до оголошення загальної мобілізації. Але насправді йдеться про планові заходи оборонного відомства з обліку людських ресурсів, які можуть знадобитися в разі потреби. До речі, жінки деяких професій, насамперед медики, і раніше були військовозобов'язаними, та це не викликало такого ажіотажу.

«Дівчата зрізають коси і туго шнують берці...»

Нині ж Міноборони розширило перелік спеціальностей (лікарки, юристки, програмістки, бібліотекарки, музейниці, психологині, журналістки тощо), здобувши які, жінки мають прийти до територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки, як тепер називаються військкомати, і стати на облік за результатами проходження військово-лікарської комісії. Промиттєве вручення повістки й автоматичний призов до війська не йдеться. Батьківщина може їх мобілізувати лише в разі запровадження воєнного стану або в особливий період. А на службу за контрактом жінки можуть і нині добровільно вступати.

Із початком війни на Донбасі обличчя армії значно змінилося. Військова служба перестала сприйматися як суто чоловіча справа. Кілька років тому держава зробила висновки й розширила перелік військово-облікових спеціальностей для жінок, які раніше, виконуючи бойові завдання, на папері перебували на посадах кухарок, діловодок і бухгалтерок.

Тож тепер в армії є розвідниці, кулеметниці, гранатометниці, мінометниці, снайперки, зенітниці, танкістки й багато інших фахівчинь. Це вже не просто «берегині в погонах», як їх донедавна любили змальовувати медіа, а бійчині, котрі знають і роблять свою справу. Окрім того, жінки отримали доступ до офіцерських посад. Зокрема, Командування Медичних сил очолює бригадна генералка Тетяна Остащенко.

Лише в ЗСУ нині служать понад 30 тис. жінок, що становить 15,6% від загальної чисельності війська. До 2014 року їх було трохи більше 14 тис. Зараз 16,7 тис. українок мають статус учасниць бойових дій, 302 з них відзначені державними нагородами.

Зміна підходів у гендерному питанні торкнулася й назви державного свята Дня захисника України, запровадженого у 2014-му. Цьогоріч на законодавчому рівні воно стало Днем захисників і захисниць України – заради належного вшанування воїнів обох статей.

Слушні й необхідні кроки, спрямовані на забезпечення рівності прав, водночас накладають і певні обов'язки на тих, хто вирішив, образно кажучи, «змінити сукню й підбори на камуфляж і берці». Жінка у війську стає нормою, проте досі багатьом із них доводиться долати стереотипи й завойовувати довіру в переважно чоловічих колективах.

«Мало просто поставити закони, потрібно ще і заслужити повагу, її не можна вимагати. Жінки мають, якщо вони беруть рівні права, ще й виконувати рівні обов'язки. Зараз є неприємні ситуації, коли жінки забувають, що вони прийшли служити і воювати. Є жінки, які дійсно воюють на рівні. Їх багато, це чудові бійці, вони дадуть фору чоловікам. Щоб ми стали рівними, це має бути робота і чоловіків, і жінок. Тобто, якщо вона йде в армію, вона має копати окопи нарівні з усіма», – зазначила в коментарі «Українському радіо» воєнна кореспондентка Євгенія Подобна, котра здобула Шевченківську премію за книжку «Дівчата зрізають коси» – про учасниць бойових дій на сході.

До бою готові?

Однак переконання в тому, що захист Батьківщини – справа всіх, а не лише чоловіча робота, не таке одностайне. Бліцопитування громадян на вулицях українських міст і дописи в соцмережах, звісно, не претендують на репрезентативність і глибину аналізу, однак є непоганим барометром суспільних настроїв. Нещодавній наказ Міноборони про військовий облік жінок (не призов!) наші співвітчизники сприйняли переважно критично й скептично. Як чергову спробу держави обтяжити людей, котрі змушені будуть вистоювати черги в колишніх військоматах і проходити комісії в лікарнях в умовах пандемії Covid-19. Як спосіб «здерти» з них і їхніх роботодавців штраф (із 2023 року) за

невиконання закону. Критикували Міноборони й за погану комунікацію, адже наказ видали ще в жовтні, а чинності він набув у грудні, можна ж було підготувати жінок до новацій. Гасити негатив узявся головнокомандувач ЗСУ Валерій Залужний, знявши частину претензій. Пролунали й улюблені народні аргументи про першочерговість призову на службу президента, чиновників, депутатів та їхніх дітей.

Натомість грудневе опитування Київського міжнародного інституту соціології фіксує дещо інші тенденції. У разі інтервенції з боку РФ 33,3% українців готові чинити опір зі зброєю в руках (58% чоловіків і 12,8% жінок), ще 21,7% братимуть участь в акціях громадянського спротиву (17,1% чоловіків і 25,5% жінок). Виїхати в безпечний регіон України планують 14,8%, за кордон поїдуть 9,3%, нічого не робитимуть 18,6%.

До цих показників можна ставитися по-різному, але й у провідних європейських країнах, що входять до НАТО, ситуація не набагато ліпша. 2015 року асоціація *WIN/Gallup International* провела глобальне опитування та з'ясувала, що за свою країну готові були воювати 29% французів, 27% британців і 18% німців. Тоді в Європі найвищі показники були у фінів (74%) та українців (62%).

Отже, далеко не все так песимістично. У нас є загартоване в боях регулярне військо. Є досвідчений оперативний резерв першої черги, який можна призвати без оголошення мобілізації. Є оперативний резерв другої черги для розгортання підрозділів територіальної оборони. Загалом це понад 200 тис. резервістів.

Підготовка населення до національного спротиву і всеохопної оборони має стати запорукою збереження суверенітету України й стримувальним чинником для ворога, котрий накопичує сили та засоби довкола наших кордонів. Усвідомлення цього факту співвітчизниками, чоловіками й жінками, та їхні практичні дії допоможуть країні встояти й перемогти. Форпост – то форпост.

